

то $A = \frac{P}{T}$. Величината A обаче не е нищо друго освен средната производи-

телност на труда на едно заето лице. Тази връзка между заетите и производителността е напълно логична, защото обемът на произведената продукция в стойностен израз представлява сумарна величина на всички индивидуални участия в стойностен израз на отделните заети лица в създаването на продукцията през дадената календарна година. Оттук, няма нищо нелогично вместо сумата на различните индивидуални участия на заетите, които на практика са неизвестни величини, да се използва средната стойност на участие (средна производителност) на едно заето лице в създаването на същата

продукция. Следователно равенството $P = \frac{P}{T}T = \bar{V}T$ е твърдение, а не тавтология или псевдозависимост.

В обратния случай, ако не се признаят заетите като фактор на производството, отпада и производителността на труда; от друга страна, не може производителността да бъде единствен фактор, без заетите. Промяната само на тази производителност отчита комплексното влияние на всички останали (неиндентифицирани) фактори на производството, без влиянието на промяната на заетите. Оттук произлизат два много важни извода. Първият е, че след като производителността отразява всички други фактори освен заетите, тя може да се разглежда като отделен фактор, независимо че действа съвместно със заетите. От първия извод следва и вторият: че една част от прираста на продукцията може да бъде обяснена само с промяната на производителността на труда, без влиянието на заетите, а друга част - само с промяната на заетите, без промяната на производителността. Това са нетните влияния или ефекти на двата фактора, защото освен тях може да има и допълнителен съвместен ефект - прираст или намаление на продукцията от съвместното увеличение или намаление на двата фактора. Обобщено, при разнопосочни промени се получават два независими ефекта, докато при еднопосочни промени - три независими ефекта (Струмилини, 1957; Христов, 1978). Според мен този подход за определяне на влиянието на всички други фактори, без влиянието на заетите, върху промяната на производството е дори задължителен и начален етап за всички следващи анализи на влиянията на конкретни фактори върху промяната на самата производителност. Оттук може обобщено да се представи икономически обосноваването на логиката. Според нея разглежданият факторен анализ на промените на стойностните (абсолютни) величини зависи единствено от целта на икономическата задача, която определя начина на тяхното представяне и интерпретация. В отбелязания по-горе случай произведената продукция представлява сума от индивидуалните участия (стойности) на всички заети, които са еднородни екстензивни единици, произвели продукцията. Статистическият признак на съвкупността (сумата) е произведената стойност от